



ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

Пам'ятаємо про загиблих, піклуємося про живих

Третій Тост

2021 рік • ЛИСТОПАД • № 21-22 (693-694)



СКІЛЬКИ ЧЕКАТИ ОБІЦЯНОГО?

Президенту України В. О. ЗЕЛЕНЬКОМУ

ПАНЕ ПРЕЗИДЕНТЕ!

19 жовтня 2021 року з надією на зустріч з вами до будівлі Офісу Президента України з усіх областей України зібралися учасники бойових дій на території інших держав, об'єднані Українською Спілкою ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів).

Для початку діалогу з ветеранами війни зустрілися заступник керівника Офісу Президента Роман Машовець і радник – уповноважений Глави держави з питань забезпечення прав захисників України Олена Вербицька, які отримали вимоги і пропозиції ветеранів до Президента України стосовно проблем, що їх турбують.

Керівники Офісу Президента України запевнили ветеранів, що за підсумками зустрічі терміново буде опрацьовано проект протокольного доручення Президента України керівнику уряду стосовно вирішення порушених ветеранами питань з конкретними термінами виконання.

Керівники територіальних організацій УСВА і ветерани, які брали участь у заході біля Офісу Президента України, висловлюють занепокоєння відсутністю ознак виконання домовленостей.

З метою прискорення виконання домовленостей направляю повторно копію Звернення ветеранів війни до Президента України від 19.10.2021 р. і пропозиції Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) щодо змісту відповідного протокольного доручення Президента України за підсумками публічного заходу ветеранів війни 19.10.2021 р.

З повагою –

С. ЧЕРВОНОПИСЬКИЙ,
голова УСВА.

Законодавство

БУДЕ ЕЛЕКТРОННЕ ПОСВІДЧЕННЯ ВETERANA

Метою законопроекту є закріплення на законодавчому рівні можливості використання громадянами України відображення в електронній формі інформації, що міститься у посвідченні ветерана війни, постраждалого учасника Революції Гідності, особи, на яку поширюється чинність цього Закону (е-Посвідчення ветерана), і налагодження автоматизованого інформаційного обміну між Єдиним державним реєстром ветеранів війни та автоматизованими інформаційними, довідко-

Прийнято за основу проект Закону "Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення функціонування Єдиного державного реєстру ветеранів війни та запровадження електронного посвідчення ветерана". Про це повідомляє офіційний вебпортал парламенту України.

вими системами, реєстрами і банками даних, держателем (адміністратором) яких є державні органи або органи місцевого самоврядування.

Законопроектом пропонується визначити таке поняття як «е-Посвідчення ветерана», а також надати можливість вико-

ристання е-Посвідчень ветерана громадянами України після 2021 року.

Відповідні зміни пропонується внести до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Проект Закону зареєстровано за № 5694.

ПІЛЬГИ І ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ ЗАХИСНИКАМ УКРАЇНИ

На розгляд Верховної Ради України внесено проект Закону України №4389 «Про захисників/захисниць України та членів їх сімей», який був розроблений Мінветеранів разом з представниками ветеранської спільноти і внесений до Верховної Ради 16 листопада минулого року. Законопроект планується ухвалити до кінця року. Окрім введення нових статусів у ньому йдеться про додаткові соціальні гарантії учасникам АТО/ООС. За словами міністра у справах ветеранів Юлії Лапуніної, новий закон має осучаснити систему надання пільг і гарантій ветеранам війни на Донбасі.

«ЗАХИСНИК УКРАЇНИ» ЗАМІСТЬ «УЧАСНИКА БОЙОВИХ ДІЙ»
Пропонується ввести чотири нові статуси для тих, хто захищав Україну:

- Захисник України,
- Захисник України з інвалідністю,
- Захисник України з особливими бойовими заслугами,
- член сім'ї загиблого (померлого) захисника України.

«Захисниками України» пропонується визнавати тих, хто «брав безпосередню участь в операціях по захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України». Тобто цю категорію хочуть відокремити від тих, хто за чинним законодавством має право на статус «учасника бойових дій», а це досить багато ветеранів війни, зокрема учасники бойових дій на території інших держав, учасники Другої світової війни тощо.

За словами міністра у справах ветеранів Юлії Лапуніної, новий закон дозволить підвищити рівень державної підтримки ветеранів бойових дій на Донбасі та

оновити для них систему державних гарантій. У цій статті ми спробуємо розібратися у чому полягає відмінність соціального пакету захисників України, який пропонується законопроектом №4389, від пільг і гарантій «учасників бойових дій», що передбачені Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

У законопроекті Захисниками України визнаються:

– особи, які у складі сил безпеки та оборони України брали безпосередню участь в операціях по захисту незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України, перебуваючи в районах їх проведення під час проведення таких операцій;

– особи, які добровільно брали участь в обороні України в операціях по захисту незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України, перебуваючи в районах їх проведення під час проведення таких операцій;

– члени екіпажів, які перебували на борту кораблів, катерів, суден

забезпечення, літаків і вертольотів сил оборони та безпеки України, виконуючи бойове завдання із захисту незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України в умовах безпосереднього зіткнення й вогневого контакту з військовими формуваннями інших держав і незаконними збройними формуваннями;

– особи, яким було надано статус Захисник України з інвалідністю та яким після повторного огляду медико-соціальною експертною комісією не було встановлено інвалідність. Такі особи звільняються від необхідності проходження повторної процедури надання статусу Захисник України (надається на заміну статусу Захисник України з інвалідністю).

ПРАВА, ПІЛЬГИ І ГАРАНТІЇ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Законопроект передбачає значне оновлення системи державної підтримки захисників України у сфері охорони здоров'я. Зокрема, для них передбачено «додаткові державні гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів до програми державних гарантій медичного обслуговування населення, що передбачає оплату необхідних для забезпечення і відновлення здоров'я медичних послуг та реімбурсації за ліки».

Особливостям реалізації цих гарантій присвячено окрему статтю законопроекту. У ній йдеться про оплату коштом держбюджету

(Закінчення на 2-й стор.)

Пам'ять



НАЗАВЖДИ У НАШИХ СЕРЦЯХ

У селищі міського типу Козова на Тернопільщині відкрито меморіальний знак воїнам-«афганцям». В урочистостях взяли участь жителі та керівництво громади, ветерани війни в Афганістані та ветерани АТО/ООС, військовослужбовці, молодь, священослужителі.

ГОЛОВА Тернопільської обласної організації УСВА Сергій Лісовий, заступник голови територіальної громади Роман Солтис, голова Козівської районної Спілки ветеранів Афганістану Петро Киба відзначили важливість збереження пам'яті про мужність воїнів, які з честю виконали свій військовий обов'язок. Священослужителі місцевих релігійних громад відправили панахиду за всіх полеглих воїнів. Хвилиною мовчання й покладанням квітів присутні вшанували полеглих і померлих вже в мирний час ветеранів тієї війни.

63 уродженці краю брали участь у бойових діях в Афганістані. Крук Володимир Володимирович і Колодка Богдан Мирославович загинули, шестеро повернулися додому інвалідами, 13 померли вже в мирний час внаслідок поранень і захворювань. Пам'ять про мужніх воїнів навіки залишиться в наших серцях.

Василь КОГУТ,
перший заступник голови Тернопільської обласної організації УСВА.

Дата

6 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ ВИЗВОЛЕННЯ КИЄВА ВІД ФАШИСТСЬКИХ ЗАГАРБНИКІВ

ГОЛОВНІ ПОДІЇ у битві за Київ, в яких брали участь 1, 2, 3 та 4 Українські фронти, розгорнулися наприкінці вересня – на початку жовтня 1943 року. У ході Київської наступальної операції 6 листопада 1943 року столиця України була звільнена від фашистських загарбників.

За офіційними даними в боях за визволення Києва загинуло 417 тисяч воїнів. Вічна пам'ять їм і наша шана! Битва за Київ стала виявом масового героїзму. Поруч з солдатами билися з ворогом партизани і підпільники. За героїзм і мужність 17,5 тисяч воїнів-визволителів нагороджені орденами і медалями, 668 – звання Героя Радянського Союзу, 32 з них – кияни.

Про цю незабутню подію нашої історії, про героїв-визволителів читайте на 3 і 7 стор.

Поздравляем!

ЮРИЮ СОЛОВЬЮ – 60 ЛЕТ

ЮРИЙ ЛЕОНИДОВИЧ, ДОРОГОЙ!



БЕЗ ПРЕУВЕЛИЧЕНИЯ, вся Украина знает о ваших мужестве и смелости, проявленных не только в боевых действиях, но и при защите прав, чести и достоинства ветеранов. Вы – настоящий боец, завоевавший доверие и уважение ветеранов войны в Афганистане.

Николаевская областная организация УСВА всегда была и остается примером высокой организованности в выполнении наших уставных гуманитарных задач.

Вы стали одним из лидеров, признанным всем сообществом ветеранов, примером принципиальности в подходах к социальной защите семей погибших воинов и умерших ветеранов. Ваши выступления перед молодежью и населением области всегда проходят при их большом внимании.

Дорогой Юрий Леонидович! Поздравляем вас с началом нового десятилетия вашей жизни! Нам вместе впереди еще предстоит многое сделать! Берегите себя!

С искренним уважением,
по поручению многотысячного коллектива Украинского Союза ветеранов Афганистана (воинов-интернационалистов)

Сергей ЧЕРВОНОПИСКИЙ,
председатель УСВА, Герой Украины, генерал-лейтенант.

Сертифікат на придбання автомобіля отримав від Вінницької міськради учасник бойових дій на сході країни інвалід війни третьої групи Сергій Схабик.

АВТОМОБІЛІ – УЧАСНИКАМ БОЙОВИХ ДІЙ

ДОКУМЕНТ колишньому військовому вручив міський голова Сергій Моргунов. «У нас склалася гарна традиція до Дня захисників і захисниць України відзначати героїв, які зі зброєю в руках обстоювали Незалежність і територіальну цілісність держави, – зазначив посадовець. – Одна з таких відзнак – це сертифікат і забезпечення коштами на придбання автомобіля. Вручаємо їх двічі на рік. Другий автомобіль отримує учасник Афганської війни напередодні чергової річниці виведення військ Афганістану».

Сергій Схабик брав участь у бойових діях на території Луганської області у 2016 році. Під час бою в районі Северодонецька його підрозділ потрапив під артилерійський обстріл, Сергій дістав поранення. Нагороджений відзнакою «За участь в АТО».

Це вже шістнадцятий транспортний засіб, придбаний за кошти міської влади для колишніх військових. Дев'ять із них отримали ті, хто пройшов війну в Афганістані, сім – учасники АТО/ООС.

Законодавство

(Закінчення.)

Початок на 1-й стор.

медичних послуг і ліків, пов'язаних з наданням: екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої), паліативної медичної допомоги і медичної реабілітації. Учасники бойових дій таких гарантій не мають. Мабуть, через це законопроект №4389 не містить норм щодо безоплатного одержання ліків, лікарських засобів і виробів медичного призначення за рецептами лікарів, першочергового обслуговування у лікувально-профілактичних закладах, першочергової госпіталізації, щорічного медичного обстеження й диспансеризації, які наразі передбачені законом для учасників бойових дій.

А от норму щодо «першочергового безоплатного зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів)» для УБД у новий закон для Захисників України хочуть перенести у розширеному вигляді. Пропонують гарантувати їм право на «послуги з протезування та імплантації зубів, забезпечення протезуванням та ортезуванням виробами підвищеної функціональності та/або спеціальними виробами для занять спортом за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні».

Зберігається для них і норма чинного законодавства щодо права на безоплатне санаторно-курортне лікування, щоправда, у дещо зміненому вигляді. Якщо учасники бойових дій за наявності медичних показань мають право на щорічне безоплатне лікування у санаторіях, то законопроект №4389 пропонує встановити, що Захисникам України безоплатна «послуга з санаторно-курортного лікування може надаватися... не частіше одного разу на 2 роки», а якщо разом з дружинами і неповнолітніми дітьми – то не частіше одного разу на 3 роки. З одного боку – звуження прав тих, хто зазвичай лікується у санаторіях одинаком, а з другого – з'являється можливість безоплатно відпочити разом із сім'єю. Якби тільки не встановлене обмеження – раз на 3 роки. Не передбачено у законі самої й права на компенсацію вартості самостійного санаторно-курортного лікування, яке є у чинному законі для учасників бойових дій.

Законодавчою нормою можуть стати гарантії Захисників України на отримання безоплатної «послуги із забезпечення психічного здоров'я», в тому числі разом з членами сім'ї. Така послуга ветеранам АТО/ООС надається їм тепер на підставі інших нормативних актів і під назвою «психологічна реабілітація», щоправда, без членів сім'ї.

ПІЛЬГИ І ГАРАНТІЇ У СФЕРІ ЖИТЛОВИХ ПРАВ

Право Захисників України на першочергове відведення земельних ділянок у законі-проекті №4389 пропонують залишити, але доповнити словами «в межах норм безоплатної приватизації за одним із видів цільового призначення на вибір».

«Як розуміти слова «на вибір»? Якщо цю норму буде прийнято у такому вигляді, то чиновники будуть її трактувати як право на першочергове відведення лише одного з видів земельних ділянок на вибір Захисника України. А за чинним законодавством учасники бойових дій мають право на першочергове відведення земельних ділянок за 5 видами цільового призначення», – прокоментував цю норму військовий юрист Олександр Ш.

Пропонують суттєво змінити й право на пільги щодо отримання безоплатного житла. Якщо за чинним законодавством учасники бойових дій, які потребують поліпшення житлових умов, мають право на першочергове забезпечення житловою площею, а ті з них, які зазнали поранення, контузії або каліцтво під час участі в бойових діях чи при виконанні обов'язків військової служби, мають забезпечуватися житлом протягом двох років з дня взяття на квартирний облік, то у новому законопроекті таких норм немає.

Замість цього Захисникам України у разі потреби поліпшення житлових умов пропонується надавати разову цільову підтримку шляхом:

– грошової компенсації часткової вартості придбання (будівництва) житла;

– іпотечного кредитування придбання житла з відшкодуванням вартості процентної ставки банківської установи, яка обслуговує іпотечне кредитування або надання пільгового іпотечного кредиту за рахунок коштів державного чи місцевого бюджету;

– компенсації часткової різниці вартості житла при розширенні житла в межах норм житлової площі;

– першочерговим наданням житла з комунального, відомчого або службового фонду в межах встановленої норми житлової площі.

Така разова підтримка надається одним із цих шляхів та один раз протягом життя. А право скористатися нею пропонується надавати лише тим Захисникам України, у власності яких і членів їх сімей немає житла, або

риштування водним транспортом приміського сполучення, що не так болісно, адже такого сполучення в Україні, мабуть, не залишилося, та право на користування автобусами «міжміських маршрутів, у тому числі міжобласних незалежно від відстані та місця проживання», яке є в учасників бойових дій. Тобто безоплатно автобусом на дальній відстані Захисники України поїхати не зможуть, на що вони зараз мають право, як учасники бойових дій.

Пропонується для них зберегти право на 50% компенсацію вартості двох квитків на рік для проїзду залізничним, повітряним або автобусним транспортом в межах України. Учасники бойових дій мають право на безоплатний проїзд один раз на два роки (туди і назад) в межах України залізничним, морським, річковим, повітряним транспортом, або проїзд один раз на рік (туди і назад) з 50%

ності чи штату працівників у зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці, яка є у чинному законодавстві для учасників бойових дій, для Захисників України у законі-проекті не передбачено.

ІНШІ ПІЛЬГИ ТА ГАРАНТІЇ ДЛЯ ЗАХИСНИКІВ УКРАЇНИ

Пропонується зберегти пільгу на «звільнення від судового збору... у справах, пов'язаних з розглядом питань виплати, передбачених законодавством для Захисників України». У чинному законі цю пільгу для УБД викладено трохи інакше: «пов'язаних з реалізацією прав і гарантій, передбачених законодавством для учасників бойових дій».

Чомусь зменшується обсяг прав Захисників України на безоплатну правову допомогу. Якщо наразі учасники бойових дій мають право на безоплатну первинну і вторинну правову допомогу, то у законі-проекті для Захисників України пропонується залишити лише право на безоплатну первинну правову допомогу, тобто юридичні консультації без представництва інтересів ветеранів у судах. Можливо, це також технічні помилки, які будуть виправлені Мінветеранів при доопрацюванні законопроекту №4389?

Немає у проекті закону і норм щодо прав захисників на першочергове обслуговування в усіх установах і закладах, отримання соціальних послуг і влаштування до соціально-медичних установ, які передбачені для учасників бойових дій Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Деякі зміни пропонується внести і щодо державної цільової підтримки для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти. Підтримку планують надавати у вигляді компенсації вартості навчання Захисникам України та їх дітям при умові, що особа не скористалася своїм правом на здобуття безоплатної освіти. Залишаються соціальні стипендії, безоплатні підручники, доступ до Інтернету та безоплатне проживання в гуртожитках для тих Захисників України та їх дітей, які навчаються за держзамовленням за денною формою. Державну цільову підтримку для здобуття освіти дітям Захисників України пропонується надавати до досягнення ними 23-річного віку на початок навчання.

Пропонується запровадити право Захисників України на першочергове оздоровлення і відпочинку їх дітей у дитячих закладах за рахунок коштів державного і місцевого бюджетів, право на професійну профорієнтацію ветеранів, оплату вартості послуг з підвищення їх кваліфікації та перекваліфікації, які можуть надавати підприємствам на вибір пільговика, але не частіше, ніж один раз на 3 роки.

Автори законопроекту №4389 не пропили для Захисників України пільгу, яка передбачена для учасників бойових дій – щорічну виплату до 5 травня разової грошової допомоги у розмірі, який визначається Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень. Зрозуміло, що й давно очікуваної ветеранами війни на Донбасі пільги на розмитнення автомобілів у законі-проекті №4389 також немає.

Зате пропонується запровадити нову державну гарантію – допомогу в похованні загиблого (померлого) Захисника України на Національному військовому меморіальному кладовищі, військових кладовищах або секторах військових поховань із забезпеченням ритуальних послуг, встановлення надмогильної споруди і вручення сім'ї померлого Державної Пам'ятної Відзнаки. Витрати на поховання – коштом держбюджету та в порядку, встановленому Кабінетом.

Отже, законопроект №4389 «Про Захисників/Захисниць України та членів їх сімей» окрім нових і вельми патріотичних статусів майже нічого додаткового учасникам АТО/ООС у порівнянні з їх теперішнім статусом «учасник бойових дій» не надає. А в деяких випадках навіть звужує їх права. То чи є сенс у його розгляді Верховною Радою? Принаймні у редакції станом на 16.11.2020 року.

Віктор КРУК,
«НОВА – новини ветеранів:
інформаційний портал для учасників АТО/ООС».

ПІЛЬГИ І ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ ЗАХИСНИКАМ УКРАЇНИ

воно розташоване на тимчасово окупованій території, або його площа не перевищує норми на одну особу, або ж якщо вони перебувають на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов. Передбачається ведення черги захисників, які потребують поліпшення житлових умов, в Єдиному державному реєстрі ветеранів війни.

Тобто, можливість безоплатного отримання житла для Захисників України законом-проектом №4389 взагалі не передбачена. Виходить, що їх житлові права у порівнянні з учасниками бойових дій звужуються?

ПІЛЬГИ У ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНІЙ СФЕРІ ТА НА ПРОЇЗД

У законі-проекті №4389 пропонується залишити пільги, які Захисники України наразі мають як учасники бойових дій на оплату житла і житлово-комунальних послуг, проте – у дещо іншому вигляді. І змінюється не лише формулювання. Замість 75% знижки плати за користування житлом (квартирної плати) і користування комунальними послугами пропонується «щомісячна грошова компенсація 75% вартості наданих житлово-комунальних послуг (з їх переліком) відповідно до норм споживання».

Викликає занепокоєння те, що може зменшитися площа житла, на яку наразі надається знижка за централізоване опалення та обслуговування житла. У законі-проекті про Захисників України йдеться про компенсацію при розрахунках за житлову послугу і постачання теплової енергії за площу житла у 21 кв. метр «на особу, яка має право на компенсацію та постійно проживає у житловому приміщенні та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю». Тоді як учасники бойових дій за чинним законодавством мають право на 75% знижку за опалення на 21 кв. метр загальної площі на кожного члена сім'ї та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю.

«Можливо це ті самі технічні помилки, про які говорила Юлія Лапуніна у недавньому інтерв'ю щодо перспектив ухвалення цього законопроекту. Якщо її не буде виправлено, то 75% грошова компенсація буде надаватися лише на пільговика плюс 10,5 кв. метрів без врахування 21 кв. метра на кожного члена сім'ї», – висловив свої застереження співголова «Центру захисту прав військово-службовців, ветеранів війни та військової служби» Юрій Гушер.

Пропонують деякі зміни й щодо права Захисників України на безоплатний проїзд. Передбачається 100% компенсація вартості проїзду перевізнику за кошти місцевих бюджетів шляхом укладання відповідних договорів між перевізниками та органами місцевого самоврядування. При цьому безоплатність пропонується зберегти на проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту загального користування, автомобільного транспорту загального користування в сільській місцевості, а також залізничним та автобусним транспортом приміського сполучення.

З цього переліку випадають право на ко-



знижкою. Як бачимо, з цього переліку випає лише морський та річковий транспорт.

СОЦІАЛЬНИЙ ПАКЕТ У СФЕРІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН І ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Майже без змін пропонується залишити пільги, які Захисники України мають у разі в статусі учасників бойових дій у сфері трудових відносин і пенсійного забезпечення. Це:

– виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100% середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

– надбавку до пенсії в розмірі 25% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;

– достроковий вихід на пенсію за віком після досягнення чоловіками 55 років, жінками – 50 років і за наявності страхового стажу не менше 25 і 20 років відповідно;

– використання чергової відпустки у зручний час, а також одержання додаткової відпустки зі збереженням заробітної плати строком на 14 календарних днів на рік.

Останню пільгу пропонується розширити шляхом надання такої відпустки Захисникам України, які перебувають на військовій службі в тому числі під час особливого періоду. Наразі військовослужбовці до закінчення особливого періоду позбавлені такої відпустки й реалізують своє право на неї шляхом отримання грошової компенсації під час звільнення.

Серед новацій законопроекту №4389:

– передбачено можливість для тих Захисників України, що мають не менше 15 років вислуги на військовій службі, здійснити плавний перехід від військової служби до цивільного життя через безоплатну дистанційну професійну перепідготовку перед звільненням за рахунок службового часу;

– передбачене сприяння працевлаштуванню впродовж першого року після звільнення з військової служби і державна підтримка конкурентоспроможності Захисників України на ринку праці шляхом компенсації роботодавцю витрат на їх перепідготовку й підвищення кваліфікації, на оплату праці працевлаштованого Захисника України та декларуються їхні переваги при працевлаштуванні на державну службу чи в органи місцевого самоврядування;

– норми про підтримку самозайнятості та підприємницької діяльності Захисників України.

А от пільги щодо переважного права на залишення на роботі при скороченні чисель-

Наша история

НАСТУПАТЕЛЬНУЮ ОПЕРАЦИЮ ПРОВЕЛИ ЗА 10 ДНЕЙ

Наступательную операцию по освобождению Киева от немецко-фашистских захватчиков подготовили в кратчайшие сроки и провели за десять дней. Это было с 3 по 13 ноября 1943 года. Киев освободили утром 6 ноября.



ВОЙСКА Первого Украинского фронта, ранее он назывался Воронежским, под командованием генерала армии Николая Ватутина, захватив в конце сентября 1943 года плацдармы на правом берегу Днепра севернее и южнее Киева, в октябре дважды предпринимали попытку освобождения Киева. Это было 12-15 и 21-23 октября. Но не получилось. Основной удар наносился с Букринского плацдарма, а

вспомогательный – с Лютежского.

С конца октября основные войска тайно перебросили на Лютежский плацдарм. Здесь находилась 3-я гвардейская танковая армия, 24-й стрелковый корпус, 7-й артиллерийский корпус и другие соединения. Немцы не обнаружили перегруппировки сил. Киев обороняли части 7-го армейского корпуса вермахта.

1 ноября советские войска начали наступление с Букринского

плацдарма. 3 ноября они нанесли удар и сразу смогли продвинуться на один-два километра. Гитлеровцы отчаянно сопротивлялись. Тем не менее части 38-й армии совместно с 5-м гвардейским танковым корпусом и соединением 60-й армии к концу дня продвинулись на 5-12 километров. 6-я армия наступала с двух плацдармов.

В результате к вечеру 240-я стрелковая дивизия уже вступила в пригород Киева – Пущу-Водицу. Через сутки в сражение вступили 1-й гвардейский кавалерийский корпус и 3-й гвардейский танковый корпус, а 237-я стрелковая дивизия смогла форсировать Днепр в районе острова Казачий – напротив сел Вита-Литовская и Пирогово в 15 километрах к югу от Киева. Здесь советские войска перекрыли шоссе. Гитлеровцы не смогли перебросить подкрепление ближе к городу.

Тяжелые сражения разыгрались в Святошино, где проходил последний оборонительный рубеж противника. В этих боях отличились командир артиллерийского орудия гвардии сержант Ефим Дубинин, расчет которого уничтожил три танка противника и САУ, и командир танка гвардии лейтенант Николай Жихарев, экипаж которого первым ворвался в Святошино и уничтожил 20 авто-



мобилей и 40 повозок противника, а также захватил вражеский танк и взял в плен около 50 солдат. Оба позже были удостоены звания Героя Советского Союза. Механик-водитель танка гвардии старший сержант Иван Антонов и лейтенанты медицинской службы Николай Копытенков и Феодора Пушина посмертно были также удостоены звания Героя Советского Союза.

В ночь на 5 ноября к центру Киева прорвалось разведывательное подразделение под командованием гвардии старшины Никифора Шолуденко. Бойцы его взвода водрузили красное знамя над зданием Киевского обкома партии. В тот же день сам Шолуденко погиб в бою.

К утру 6 ноября Киев полностью освободили. Преследуя

врага, советские войска 7 ноября освободили город Фастов, 13 ноября – Житомир. Цель Киевской наступательной операции была полностью достигнута. Войска Первого Украинского фронта освободили столицу Украины и образовали на правом берегу Днепра стратегический плацдарм глубиной до 150 километров.

Как считают историки, Киевская наступательная операция получила название. Во-первых, сосредоточением крупных сил на ограниченном плацдарме, скрытой перегруппировкой в сложной обстановке и в сжатые сроки массы танков и артиллерии с одного плацдарма на другой, обеспечившей достижение внезапности удара. Во-вторых, успешным развитием наступления на нескольких направлениях.

— Легендарные командующие 40-й общевойсковой армии Туркестанского военного округа —

ГЕРОЙ, РОЖДЕННЫЙ САМОЙ ЖИЗНЬЮ

Из публикации: В. Снегирев. Награда не найдет героя. «Российская газета» – Неделя №3352, 22.11.2003 г.



Генерал армии
Виктор Петрович ДУБЫНИН.

ГЕНЕРАЛ СКОНЧАЛСЯ от тяжелой болезни в ноябре 1992 года. За несколько месяцев до этого он был назначен первым начальником Генерального штаба новой России. Много лет прежде служил в Белорусском военном округе, командовал там и взводом, и дивизией. Однако своей высокой репутацией в войсках Дубынин обязан прежде всего тем, что в середине 80-х командовал 40-й армией в Афганистане, нашим так называемым «ограниченным контингентом». Золотая геройская звезда – дань признания его афганских подвигов.

Отчего же так долго награда искала героя? История эта, безусловно, заслуживает того, чтобы о ней поведать самому широкому кругу читателей.

Не в обиду другим будет сказано, но генерал Дубынин был, безусловно, лучшим командующим афганским контингентом. Однако и досталось ему больше всех остальных. Сначала он два года служил первым заместителем командарма, отвечавшим за проведение боевых операций, затем возглавил армию и не вылезал из боев еще год. Причем надо сказать, что для нашего контингента это был период самых напряженных и кровопролитных сражений с моджахедами.

Теперь, изучая рассекреченные американские источники, мемуары ветеранов ЦРУ, понимаешь, какие колоссальные ресурсы Запад бросил тогда на то, чтобы переломить ход боевых действий, выдвинуть из Афганистана Советский Союз и тем самым ускорить процесс его разрушения. В то время генерал Дубынин мог о том только догадываться. В душманских отрядах появились «Стингеры» и «Блоупайпы» – самые современные портативные зенитно-ракетные комплексы, что сразу заметно снизило эффективность нашей авиации. С еще большим размахом и коварством «духи» стали вести минную войну и значительно преуспели в устройстве засад. В южных и восточных районах, населенных пуштунскими племенами, все чаще стали замечать появление неведомых прежде арабских ваххабитов, которые уничтожали «неверных» с особым остротением.

К сожалению, маршруты моих афганских командировок тогда не совпали с путями командарма Дубынина, я не был с ним знаком

лично, но могу смело заявить, что знаю этого человека очень хорошо. И не только по рассказам его друзей и сослуживцев. Некоторое время назад в мои руки попали рабочие записки генерала, которые он вел в те тяжелые годы, так вот этот личный, не предназначенный для чужих глаз дневник открывает многое – и в характере командарма-40, и в той ситуации, которая выпала на его долю.

Я много лет занимаюсь современной историей Афганистана и думал, что удивить меня уж точно ничто не может. И вот эти записки. Командующий на войне, которую не он начинал, которой не видно конца, которая день за днем перемалывает людские судьбы, сжигает жизни, порождает нескончаемую цепь страданий. Меня более всего поразило то, как близко к сердцу принимает Дубынин каждую потерю, каждое ранение своих солдат и офицеров. Он – командир и выполняет боевой приказ, но при этом пули и осколки, попавшие в его людей, больно ранят самого Дубынина. Он то и дело казнит себя: «Не уберечь «сынков». Много ли таких генералов есть у нас теперь?»

Аккуратный командирский почерк фиксирует в тетрадке все происходящее, а происходит следующее: день за днем, неделя за неделей, месяц за месяцем Дубынин не выходит из боя. И так три года. Иной раз, словно тяжкий вздох вырывается из его груди: «Мечтаю хотя бы одни сутки получить без войны и выспаться от души. Но и сон не идет в руку: все время снятся бои, потери, кошмары. Мирных снов уже давно не видел». Да какие там сны! Читаешь этот дневник и поражаешься тому, как много он взвалил на свои плечи, как достойно вел себя в разных ситуациях. Ложился далеко за полночь, поднимался в пять. Когда из Москвы наезжали высокие начальники, маршалы, многозвездные генералы и отдавали порой глупые приказы насчет «победы любой ценой», Дубынин вставал скалой: «Кто здесь командующий?»

Как-то мы говорили об этом с Борисом Громовым, который сменил Дубынина на посту командарма-40. «Да, – подтвердил Борис Всеволодович, – если речь шла о принципах, о судьбе порученного ему дела, о жизни людей, Петрович был непреклонен. Тогда для него не существовало авторитетов. Матом он не ругался и тон не повышал, но свою позицию отстаивал твердо. Вот удивляются, отчего он – три года провоевавший, бесконечно храбрый боевой генерал – имеет так мало наград? Ответ понятен. Петрович был одним из не-

многих, кто говорил правду, какой бы горькой она ни была, он никогда не юлил и не старался угодить начальству. Видимо, поэтому у него хватало недоброжелателей «в верхах».

Дубынин – человек поступка. Он смело берет на себя ответственность в самых отчаянных ситуациях. Когда я пишу, что он три года был на передовой, то это надо понимать буквально: он много раз только чудом избежал гибели, когда снаряды и ракеты рвались прямо на его командном пункте, когда его вертолет прошивали пули. Однажды на его глазах был тяжело ранен полковник, один из его заместителей. Вызванный для эвакуации вертолетчик, видя, какой ад внизу, садиться категорически отказался. Тогда командарм дал предупредительную очередь из пулемета и прокричал в микрофон: «Если не сядешь, я тебя сам собою». Офицер был спасен, теперь он – генерал армии, заместитель министра обороны. Каждый год 22 ноября Владимир Ильич Исаков приходит с цветами на Новодевичье кладбище, где похоронен Виктор Петрович Дубынин.

А чего стоит история, когда он лично принял решение нанести упреждающий артиллерийский удар по учебным центрам, базам и складам моджахедов, расположенным на территории Пакистана! Данные разведки говорили о том, что вот-вот оттуда нагрянут моджахедские орды и в их составе хорошо подготовленные расчеты со «Стингерами». Согласовывать с Москвой? Он понимал, что на это уйдет время, да и потонут эти согласования в высоких кабинетах. Это сейчас американцы наносят такие удары по базам террористов, ни с кем не советуясь, а тогда сильно рисковал Виктор Петрович. Зато сколько жизней спас.

Он первым из командующих выступил против существовавшей практики сокрытия реальных цифр наших потерь. Первым стал широко применять тактику масштабных вертолетных десантов. Первым ввел в систему управления войсками компьютеры.

После Афганистана Дубынин так же достойно служил в Киевском округе, командовал Северной группой войск.

В мае 1992 года, когда Президент подписал Указ о создании Во-

оруженных Сил Российской Федерации, именно Дубынин был назначен первым начальником их Генерального штаба. Тогдашний министр обороны П. Грачев сейчас признается в том, что собирался уговорить Президента поменять их местами: «Я бы хотел стать у Виктора Петровича заместителем. Или с радостью вернуться в ВДВ. Каждый должен заниматься тем, что умеет, чему его учили. Я ведь прекрасно понимал: на моем месте, на посту министра, конечно, должен был быть Дубынин. Такие командиры, как он, рождаются раз в столетие».

Много нам врал министр обороны, но вот тут я ему верю. Грачев сам воевал в Афганистане и не раз лично убеждался в полководческих талантах Виктора Петровича, в том, что их командарм на голову выше всех других военачальников.

Для многих тысяч «афганцев» Дубынин и прежде был Героем. Он – Герой народный, не назначенный «сверху», а рожденный самой жизнью. Теперь это звание подтверждено президентским указом.

Давно наши войска вернулись из похода в загадочную страну Афганистан. А раны все болят...

НАСТОЯЩИЙ ГЕНЕРАЛ

Из публикации: В. Снегирев. Повесть о настоящем генерале. «Российская газета» – Федеральный выпуск №3922 от 11 ноября 2005 г.



ВИКТОР ПЕТРОВИЧ ДУБЫНИН в 92-м стал первым начальником Генерального штаба новой России. Но очень быстро его скосила болезнь. А это, безусловно, был самый яркий, самый любимый из афганских командармов. Однажды генерал Исаков на традиционной поминальной встрече на Новодевичьем сказал ветеранам-«афганцам»: «Будет хорошо, если память этого человека мы достойно увековечим. Он заслуживает геройской звезды, книги, фильма». Прошло три года. Сегодня есть книга «Повесть о настоящем генерале». И по ТВ был показан фильм. И вышел указ о присвоении посмертно генералу армии Дубынину В. П. звания Героя России. И появилась улица генерала Дубынина, а в Рязани его именем назвали военное училище.

Конечно, самому Виктору Петровичу никаких почестей, понятное дело, уже не нужно, но это необходимо нам всем – хранить память о лучших. А лично мне очень важно сознавать, что рядом был человек, для которого понятия «честь, бескорыстие, верность долгу и воинскому братству» – не пустой звук.

В організаціях УСВА

ЗВІТУВАЛИ ТЕРНОПОЛЯНИ

Відбулася VII звітно-виборна Конференція Тернопільської обласної організації УСВА, в роботі якої взяли участь 57 делегатів з 63 обраних, а також запрошені гості – начальник Головного управління Пенсійного фонду України в Тернопільській області Ігор Москалик, головний лікар обласного МСЕК Ігор Банадига та військовий капелан 44-ї окремої артилерійської бригади отець Володимир.

Учасники конференції заслухали звіт голови обласної організації УСВА Сергія Лісового про роботу правління ТОО УСВА з 30 листопада 2016 року по 28 жовтня 2021 року й переглянули відеоролик про роботу організації за цей період, а також заслухали звіт голови ревізійної комісії Богдана Градишина. У своїх виступах делегати дали позитивну оцінку діяльності організації за звітний період, але й вказали на деякі недоліки.

Учасники конференції обрали на новий термін головою Тернопільської обласної організації УСВА Сергія Лісового, його першим заступником Василя Когути, заступником Івана Залізняка, обрали новий склад правління й затвердили головою ревізійної комісії Михайла Муху.



Постановою конференції визначено основні напрями роботи організації по соціальному захисту ветеранів війни і членів родин загиблих в умовах адміністративної реформи.

Конференція Тернопільської обласної організації УСВА заявляє, що ветерани-«афганці»

Тернопільщини завжди були і будуть стояти на виважених державницьких позиціях по захисту незалежності, суверенітету і цілісності України та всебічно підтримувати волонтерський рух по допомозі українським війнам у зоні проведення ООС.

ВОЛОНТЕРСЬКА МІСІЯ ТРИВАЄ



Волонтери з Тернопільщини – голова обласної Співки ветеранів Афганістану Сергій Лісовий, голова Заліщицької спілки ветеранів АТО/ООС Степан Навольський і ветеран-«афганець» Павло Вербо-вський побували в зоні проведення бойових дій на сході України з волонтерською місією.

ТРИ ТОННИ дорогоцінного вантажу, серед якого продукти харчування – домашні смаколики, свіжі овочі та фрукти, консервації, мед, консервоване м'ясо, сигарети, лопати, кирки, сокири, нові автомобільні шини та багато іншого майна, вкрай необхідного на фронті, достав-



Перелік пільгових категорій дітей, які мають право на отримання відпочинкових послуг, розширив Черкаський міськвиконком.

ДЛЯ ДІТЕЙ ЧЕРКАСЬКИХ «АФГАНЦІВ»

ДО НЬОГО ВКЛЮЧИЛИ категорію «діти ветеранів війни, які брали участь у бойових діях в Афганістані». Відповідні зміни внесли до Програми соціальної підтримки сімей м. Черкаси на 2021–2025 роки. Тепер їх ще мають затвердити депутати на сесії міської ради. Про це повідомили на сайті ЧМР. За інформацією департаменту соціальної політики нині у Черкасах проживає 5 дітей, які належать до такої категорії.

На цей час відпочинок у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку в рамках програми соціальної підтримки сімей організовується для таких категорій: діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти учасників бойових дій, діти загиблих в АТО/ООС, внутрішньо переміщені особи, чорнобильці, діти з багатодітних і малозабезпечених сімей, діти з інвалідністю, талановиті та обдаровані діти, переможці фестивалів і змагань.

Наталія НАПОРКО.



ЗАГИБЛИХ ГЕРОІВ НЕ ЗАБУВАЮТЬ

У Бобринецькому коледжі відбулося відкриття двох меморіальних дощок загиблим війнам-«афганцям» Валерію Поволі та Станіславу Хлібійчуку. Ініціатором стала Бобринецька районна організація УСВА.

НА ВІДКРИТТЯ пам'ятних дощок прийшли директор коледжу Олег Чорний, голова місцевої організації УСВА Микола Тосік, заступник Бобринецького міського голови Наталія Яворська, воїни-«афганці», голова Устинівської РО УСВА Василь Заболотний та побратим загиблого Станіслава Хлібійчука Володимир Мудрак, педагоги і студенти.

Бобринецький сільськогосподарський технікум за своє більш як 70-річне існування має в доробку значну історичну спадщину. Нині це Бобринецький коледж, де на фасаді встановлено меморіальні дошки героям Радянського Союзу, учаснику АТО, які тут навчалися і героїчно загинули, беручи участь у різних війнах. Навчалися на агрономів у Бобринецькому технікумі також воїни-інтернаціоналісти, які загинули на далекій афганській землі, Станіслав

Хлібійчук з с. Веселівка колишнього Бобринецького району і Валерій Поволія з Нового Буга.

Бобринецька районна організація Української Співки ветеранів Афганістану встановила всім 6 загиблим війнам-«афганцям» колишнього Бобринецького району меморіальні дошки на приміщеннях шкіл, де вони навчалися. Також на приміщенні Бобринецької загальноосвітньої школи №4 (нині філія №2) актив організації встановив меморіальну дошку Юрію Олефіренку, нашому земляку, воїну-«афганцю», який загинув на сході країни під час виконання антитерористичної операції.

Ми своїх не забуваємо та іншим цього зробити не дамо.

Микола ТОСІК,
голова Бобринецької РО УСВА Кіровоградської області.



НА ПІДТРИМКУ програми Президента «Зелена країна» та з метою озеленення Парку ветеранів Співкою ветеранів Афганістану Тальнівської громади Черкаської області висаджено 114 саджанців канадського (червоного) дуба, 40 – липи, ясеня та ялинки.

О НОВИЛИ СКВЕР ВЕТЕРАНІВ

Завдяки ініціативі активу Шепетівської спілки ветеранів Афганістану сквер ветеранів, відомий своїм пам'ятником війнам-«афганцям» «Чорний тюльпан», оновили насадженнями різних порід дерев і кущів.

АКЦІЯ ВІДБУЛАСЯ в рамках заходів із озеленення міста і президентської ініціативи щодо збільшення лісових насаджень в Україні. У ній взяли участь ветерани Афганістану і прихильники заходів з озеленення. Зокрема долучилися прихожани храму Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії з настоятелем протоієреєм Анатолієм Вересюком, а

також акція знайшла підтримку у молоді Шепетівського технічного ліцею.

Доброчинна подія стала можливою завдяки підтримці ДП «Шепетівський лісгосп», яке надало саджанці хвойних дерев. Головним меценатом став «Садовий центр – казковий сад», завдяки якому сквер збагатився розмаїттям рослинного світу.



Прямая речь

– ВИКТОР НИКОЛАЕВИЧ, расскажите, пожалуйста, о детстве.

– Детство было советское, как и у всех людей моего поколения.

– Отец воевал на фронте?

– Нет. Два деда воевали. Один был тяжело ранен, другой погиб, и могилу мы его пока не нашли.

– На сайте «Мемориал» смотрели?

– Да, нашли его в списках, но место захоронения неизвестно. Он погиб на стыке России и Белоруссии в 44-м году. Другой дед по материнской линии был тяжело ранен, после комиссован. Когда из госпитала его выписали, перешел через линию фронта, здесь, в степях Днепропетровской области, нашел свою семью. Немцы, когда зашли в село, всех жителей выгнали и своих солдат разместили в их хатах. Поэтому жили в степи, в землянке. Семья была большая. На тот момент пятеро детей.

Фронт тогда был на линии Ростова, все это расстояние дед прошел пешком, считайте, на одной ноге, потому что вторая была побитая очень сильно. Дошел, нашел семью и жил здесь, умер в марте 1979 года. Похоронен там же, в селе Любимовка.

Очень был такой жесткий человек. Поначалу мне как мальчику, внуку хотелось больше ласки, но сейчас уже со временем, с годами я понимаю, что дед был прав в том, что так жестко своих детей держал. До самого последнего дня, хотя дети уже сами были родителями, они его немножко побаивались – его жесткости, его прямолинейности. Нас, внуков, он соответственно так же жестко воспитывал. В какой-то степени это помогло в жизни преодолевать трудности житейские. Идти в жизни более правильно, чем могло бы быть.

– В Афганистане вы срочную службу служили?

– Да, срочную. После школы пошел в автотранспортный техникум. Еще за полгода до окончания нас в военкомат Кировского района всех вызвали по повестке, весь курс собрали в актовом зале. Вышел майор-пограничник, сказал: «Дорогие друзья, давайте знакомиться! Вам неизменно повезло, вы все будете служить в пограничных войсках по окончании техникума. У вас образование техническое, автомобильное. Сейчас армия, и особенно пограничные войска, сильно моторизируются, нам такие специалисты нужны, так что все вы будете служить в пограничных войсках». В военкомате на нас уже были личные дела заведены. Он с каждым беседовал, делал себе какие-то пометки.

1 апреля 1985 года мне вручили повестку, что 20 апреля я должен явиться в областной военкомат для дальнейшей отправки в войска на службу.

28 апреля мы приехали в Ашхабад. Больше недели были на колесах – пока всех собрали, потом всех пока развезли. И уже в Ашхабаде нам сказали: «Вы попали в учебную часть, которая готовит специалистов – механиков, водителей, наводчиков, операторов, командиров отделений – для Афганистана».

– Какая реакция была у всех?

– Некоторые старшие хлопцы, которые возвращались в техникум после службы в армии, приходили из пограничных войск, служили в Афганистане. И мой товарищ по школе уже пришел из Афганистана, мы с ним общались и понимали, что там происходит. Поэтому реакция была нормальной, но когда началась в учебке муштра, мы уже хотели максимально поскорее оттуда уйти. Почти вся наша команда из Днепропетровска попала в учебную разведроту. Командиром батальона был капитан Игорь Плосконко, на тот момент уже Герой Советского Союза, как раз вернулся из Афганистана.

Я попал в Афганистан 20 октября 1985 года. Из 108-й Баграмской дивизии меня перевели в 682-й мотострелковый полк.

Сначала попал в разведбат, потом перевели в Руху в разведроту, потом попал в отдельный разведвзвод во второй батальон. Хотя он числился в Рухе, но там я был очень мало, из полтора лет службы где-то от силы полгода. Остальное время – на Чарикарской дороге, в «зеленке», где был наш танковый батальон, он стоял на блокпостах на дороге. И мы мотались между заставами, устраивали засады, потому что начали минировать блокпосты, начались обстрелы и налеты на сторожевые заставы. Поэтому нас на усиление туда кинули, и большую часть службы я провел на дороге и в «зеленке». Там постоянно колонны обстреливались.

– С чем это связано?

– С тем, что сама природа и местность там такая – виноградники подходили от трех до пяти метров вдоль дороги. Можно даже не обстреливать, а колонна идет, он гранату метнул – и все,

ворят, что плохая примета, когда говорят «последний раз».

– Вопрос о дедовщине в Афганистане. Вам как срочнику приходилось сталкиваться?

– В таком понимании дедовщины как унижение – мы такого не испытывали. А дедовщина была как передача опыта и испытание на прочность – насколько все-таки мы разведчики. Ходили малыми группами, взводом. Наш взвод состоял из 25 бойцов минус шесть человек броня, то есть 19 нас выходило на задачу. Извините, когда выходишь на засаду, организм же не выключается, поэтому приходилось всем остальным терпеть. Поэтому слаженность и чистота взаимоотношений многое накладывала, и, если человек был с гнильцой, он не приживался в коллективе.

– Труссы были?

– Трусов как таковых не было, а были те, кого мы называли тогда «халывщиками», которые

– Не было желания вместе с колонной уехать из этого Афганистана?

– Нет, потому что я понимал, что дальше Афганистана никуда не денусь. Тем более, я на тот момент только пришел, и мечтать о чем-то другом не было времени. Надо было прижиться, утвердиться и дальше служить.

– А задавали ли вы себе вопрос: что мы здесь делаем, зачем оно нам надо?

– Таким вопросом не задавался, потому что приказ есть, и его надо выполнять, а потом уже думать обо всяких философских материях. Чем больше втягивались во все армейские боевые дела, тем меньше времени оставалось на все остальное, поэтому мысли такие не возникали. Потом, все-таки работала идеология, замполиты и особысты нас не оставляли в покое. Мы подчинялись начальнику штаба полка, хоть мы были

Один раз на нас вышел караван из «зеленки» – со стороны дороги там «зеленка» большая, а с другой стороны метров через 500-600 предгорье, начинались горы. И была такая большая степь, и был кишлак Истаифа, и там отряд самообороны насчитывал 800 штыков. Он никого не признавал: ни кабульские власти, ни моджахедов, автономные были. Как говорил наш командир: «Они пройдут нашу заставу без единого выстрела, просто 800 человек пройдут и затопчут». А нас 25 и 16 танкистов... Караван вышел на наши спины, поэтому что мы были заняты движением со стороны Истаифа. Вероятней всего, это движение настояжилось караванщиков тоже. Караван развернулся и начал уходить в «зеленку», мы увидели только его хвост.

– Случалось, чтобы они у вас на глазах между собой воевали?

– Да, было, что через нас летали выстрелы от РПГ и РСы летали, они там между собой что-то решали, но мы в это не ввязывались, потому что не было смысла.

– Когда шли на разведывод, что из снаряжения с собой брали?

– Автоматы штатные. Я командир отделения был, у меня один ПК, два РПК, СВД, все остальные автоматы. Был АКМ с глушителем ПБСом. Еще радиостанция для внутренней связи с командиром взвода и с первым отделением. У меня в отделении было два подствольных гранатомета плюс еще «мухи». «Шмелей» нам не давали, если мы шли куда-то на операцию, то давали из огнеметного взвода группу. Они были со «шмелями». Если куда-то ходили, брали с собой одноразовые «мухи» – выстрелил и забыл, это удобно.

– Сухпай какой брали?

– Сухпай у нас был горнолетний и горнозимний. В горнолетний входил борщ консервированный в жестяных баночках по 250 грамм, компот или фруктовый суп (рис и какие-то фрукты). В горнозимнем было сало консервированное, а в летнем был фарш колбасный. Сухари или печенье галетное, спирт сухой для поджаривания чего-то там, спички непромокаемые. Плюс можно было взять тушенки, если хотели. Но мы старались еды брать меньше, а больше брали воды и боекомплект.

– Продукты съедались по жару?

– По жару не хотелось, воды тратили больше. Если это была какая-то рейдовая операция, тогда еды можно взять больше, потому что, когда ты едешь на броне, все-таки тебя везут, а не сам несешь. Когда выходили на засаду, надо было нести. И два-три дня там сидели на месте. Как сидели – в основном лежали. «Светиться» нельзя, потому что заходили в «зеленку», а она была жилистая. Ходили и отары овец, и люди обрабатывали поля, и дети их бегали, поэтому особо «светиться» нельзя было, потому что тогда смысла в засаде нет. Нас бы сразу вычислили. В лучшем случае засаду могли засечь, на нее бы никто не вышел, а в худшем окружили и была бы большая бойня. Пришлось бы нас вытягивать: или разведбат наш из Баграма подтягивать или танкистов выводить нам на помощь. Поэтому особо сильно не показывались и еды уходило мало.

– Вам случалось самим в засаду попадать?

– В такую засаду мы ни разу не попадали. Попали, когда погиб командир взвода, тогда засада была организована на колонну, колонна шла большая. А так, чтобы засада на нас готовилась, – ни разу. То ли повезло, то ли мастерство наших офицеров помогло.

(Окончание – в следующем номере).

Беседовал Евгений ЛЕВЧЕНКО.

БУДЕМ ОТСТАИВАТЬ СОЛДАТСКУЮ ПРАВДУ ТАКОЙ, КАКАЯ ОНА ЕСТЬ



Ответственность и надежность. Эти качества у главы Днепропетровского областного объединения УСВА Виктора Волошина были воспитаны дедом – ветераном Великой Отечественной. И Виктор Николаевич никогда не изменял заветам деда: ни когда служил в отдельном разведвзводе в Афганистане, ни потом, когда занял ответственную общественную должность. Потому, наверное, ему не просто удалось создать одну из лучших областных ветеранских организаций УСВА, но и сплотить вокруг себя таких же ответственных и надежных людей в районах и городах, став для них ориентиром и примером.



Виктор ВОЛОШИН (стоит слева) с боевыми товарищами в Афганистане.

«косили» под разными предложениями – то ножки натер, то пальчик болит. Но их, конечно, сразу переводили. У нас первый командир был, слава Богу, ушел живой-здоровый, капитан Абдурахманов. Две Красные Звезды. Как только он видел, что человек начинает шататься, сразу его переводил в другое подразделение. Говорил: «Лучше пускай мало будет, зато надежно». Я с ним прослужил недолго, полтора месяца. Потом пришел старший лейтенант Исмаилов, который погиб. Когда кто-то шатался, он тоже старался быстрее его перевести в другое подразделение, где меньше нагрузки или меньше ответственность была.

Я сначала был замкомвзвода. Когда поступил, взвод уже был на дороге, получилось, что я два раза в Баграм возвращался: первый раз, когда прилетел, нас отправили в Руху, пока меня определили, где буду служить, оказалось, что мой взвод находится на дороге, и опять надо было возвращаться в Баграм. Туда я возвращался с колонной вместе.

Там получилось, что БМПшка из нашего взвода была в Рухе на ремонте, и вместе с ней я вернулся уже своим ходом в расположение взвода. Шли за колонной до заставы сторожевой, мы там остались, а колонна пошла дальше на Саланг, на Союз. На Хайратон она уходила, приехал командир взвода, забрал БМПшку, и я там остался.

и отдельным разведвзводом, все равно входили в систему разведки, нас курировал начальник штаба полка, потому что мы обеспечивали боевые действия, доразведывали какие-то данные, выслеживали какие-то тропы караванные, то есть обеспечивали боевые действия, подтверждали эту информацию или наоборот не подтверждали ее. Поэтому особысты тоже были у нас частым гостем, проверял, насколько мы блюдем интересы государства.

– Сколько у вас разведыводов было?

– Трудно сказать. Я как-то старался считать, было 32 засады, 18 боевых выходов в составе полка, а такие частные, когда мы просто на дороге были, не считал...

Засады проводили, в основном, когда были на дороге. Проводили засады по блокированию сторожевых постов, чтобы не допустить минирования. Плюс там еще шла «нитка», две «нитки» трубопровода – дизтопливо и керосин из Союза на Баграм. И вместе с нами стояло подразделение трубопроводной бригады (не знаю, как оно правильно называется), и несколько засад мы проводили в их интересах. То есть, мы два раза предотвратили минирование трубопровода. Один раз взяли вредителей, которые пробивали трубопровод и набирали в канистры сольерку или керосин. Мы их взяли и отдали в царандой, а дальше не знаю их пути.

Афганістан сьогодні

«ТАЛІБАН»-2 ВИЯВИВСЯ ПРИЙНЯТІШИМ ЗА «ТАЛІБАН»-1?

В Афганістані неспокійно. З одного боку, таліби-2 відрізняються від талібів-1 і дуже прагнуть міжнародного визнання. З другого боку – теракти не припиняються. Останні з них, з чисельними жертвами, сталися у Кандагарі та Кабулі. Терористи закидають гранатами автомобілі з представниками нової влади, підривають вірян у мечетях. Виявилось, що радикальний рух, перейнявши владу, мусить побороти не лише радикалізм опонентів, а й свій власний. Сьогодні афганська держава далека від стабільності, а чинний уряд досі не визнаний жодною країною світу.

ПАНДЖШЕР: ОПІР ТАЛІБАМ Є, ХОЧ БИ ЩО КАЗАЛИ В КАБУЛІ

Тим часом афганський фронт національного опору, який очолює Ахмад Масуд, син загиблого лідера протиталібської коаліції Ахмад Шаха Масуда, стверджує, що продовжує партизанську війну проти влади «Талібів» у двох провінціях – Панджшер та Андараб і розширює свою діяльність на провінції Капіса. Після евакуації сил США та НАТО з Афганістану таліби протягом двох тижнів нібито встановили контроль над провінцією Панджшер, де розмішувалося керівництво та основні сили Фронт національного опору. Проте ФНО стверджує, що теперішня влада Афганістану контролює тільки одну, найголовнішу ущелину гірської провінції, усі ж решта 23 ущелини – під контролем Фронт.

Можливо, це й відповідає дійсності, але серйозного впливу на загальноафганську ситуацію, схоже, не має.

ЯК ІСЛАМСЬКІ «ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТИ» ПРОТИСТОЯТЬ ІСЛАМСЬКИМ НАЦІОНАЛІСТАМ

Взявши владу, «Талібан» прогнозувано зіткнувся з тими самими проблемами, які не спромоглися вирішити всі попередні уряди Афганістану – розділення країни за етнічними ознаками, кричуща бідність, нездатність підтримувати економіку та фінансову сферу без значної міжнародної допомоги, терор і свавілля місцевих феодалів.

Якщо спростити погляд на ситуацію, то «Талібан» є націоналістичним

(пуштунським) і релігійним рухом, в якому національне превалює над релігійним. Водночас, йому протистоїть, окрім етнічних угруповань узбеків і таджиків, «Ісламська держава – провінція Хорасан» – такі самі мусульмани-суніти, але з окресленою орієнтацією на панісламізм. Тобто в Афганістані ісламські націоналісти «Талібану» протистоять ісламським інтернаціоналістам «Ісламської держави».

Якщо «Талібан» більш-менш толерує шіїтів і визнає їх право на існування в межах афганської держави, то «Ісламська держава» є агресивним угрупованням, ідеологія якого не передбачає поступок «еретикам».

Ситуація ускладнюється тим, що США та їх союзники заморозили кошти Афганістану, розміщені на зарубіжних рахунках, і використовують це, як важіль у торгах щодо майбутньої політики «Талібів». Власне, логіка тут очевидна: ці гроші є коштами Заходу, переданими попередньому афганському уряду для розбудови держави. Грошові ін'єкції у підтримання попередніх урядів Афганістану оцінюються в астрономічну суму близько 1 трильйона доларів.

Нині грошові вливання припинилися. Щоправда, ЄС виділяє нинішній владі Афганістану та його сусідам одноразову суму у розмірі 1,16 млрд доларів для запобігання можливій гуманітарній катастрофі, але ці кошти жодним чином не можна порівняти з попередніми траншами. Втім, про гроші все ж ідеться – і для талібів це уже прогрес.

«Ми повинні зробити все мож-



14 листопада таліби провели військовий парад у Кабулі за участі захопленої американської бронетехніки і гвинтокрилів Мі-8/17 російського виробництва. На думку аналітиків справне завдання цього показу – дати зрозуміти всьому світу, що «Талібан» більше не повстанська сила, а трансформувалася в регулярну армію.

ливе, щоб запобігти великому гуманітарному та соціально-економічному колапсу в Афганістані», – заявила глава Єврокомісії Урсула фон дер Ляйен. Водночас вона наголосила, що таліби повинні продемонструвати прогрес у захисті прав жінок і боротьбі з тероризмом, перш ніж буде розморожено загальнодугопомогу для розвитку Афганістану.

ПОШУК СОЮЗНИКІВ

Природно, що теперішній афганський уряд, «перемігши» коаліцію Заходу, шукає нових спонсорів і донорів серед країн, які є антагоністами Заходу у геополітичному протистоянні. Такими є Іран, Росія та Китай.

Наприкінці жовтня делегація нового уряду Афганістану знову відвідала Москву. Там у багатосторонніх переговорах взяли участь представники Китаю, Пакистану, Ірану, Індії, Казахстану, Киргизстану, Таджикистану, Туркменії та Узбекистану. В.о. міністра закордонних справ Афганістану Амір Хан Муттакі заявив, що таліби виконали всі умови, аби

міжнародна спільнота визнала їх уряд, але країні світу відмовляються це робити. «Ми контролюємо всю територію Афганістану та виконали всі умови й відповідаємо всім стандартам як уряд», – пояснив він і пообіцяв, що «країну не використовуватимуть треті сторони для розвитку тероризму в регіоні».

Під час переговорів «Талібан» погодився працювати з Китаєм, Іраном та Росією з питань регіональної безпеки. А сторони переговорів закликали до термінової гуманітарної допомоги Афганістану, зазначивши, що країни, які «вивели свої війська з Афганістану, повинні фінансувати його відновлення».

ЛЕГІТИМІЗАЦІЯ ЧЕРЕЗ ВІДХІД ВІД РАДИКАЛІЗМУ

Усі ці фактори плюс (скоріше – мінус) нестача коштів для нормального функціонування державних інститутів і гуманітарна катастрофа, що насувається, змушують новий уряд Афганістану шукати шляхи виходу з кризи держави та суспільства.

Коли таліби розпочали наступ на Кабул, багато хто вважав, що вони йдуть за помстою. Проте «Талібан» йшов за владою. Цим пояснюється його готовність вступити у переговірний процес з представниками США, ЄС та Туреччини, перші неофіційні зустрічі вже були.

Контакти «Талібів» із вчорашніми ворогами свідчать, що теперішня афганська влада попри певні «лячні» атрибути – цілком прагматична, тобто налаштована на компроміси. Адаже відсутність компромісів загрожують їм голодом і втратою влади.

Ані масових репресій, ані значних утисків у суспільстві в Афганістані не спостерігається. Так, права жінок утиснуті, але очікування, що їм взагалі буде заборонено отримувати освіту, не підтвердилися. Вимоги щодо зовнішнього вигляду жінок відповідно до ісламських традицій – це, здається, найбільше обмеження нової влади. Але головне: немає масових страт політичних противників та етнічних чисток, чого так боялися представники національних меншин.

Загалом, таліби поки що видаються не настільки страшними у владі, якими вони були в опозиції. Керівництво талібів, схоже, усвідомлює, що їх політичне та економічне майбутнє залежить від поведінки не лише на міжнародній арені, а й у внутрішній політиці. Посівши владу, пуштунський рух внаслідок природних причин мусить боротися з будь-якими рухами і проявами, які дестабілізують державу, суспільство та економіку країни.

Чи спроможний «Талібан» стати тим стрижнем, навколо якого гуртуватиметься афганське суспільство, роздере нескінченними війнами та конфліктами? Принаймні, перші кроки талібів дозволяють розглядати ситуацію зі стриманим оптимізмом.

Дмитро РЕДЬКО.

Афганістан сыграл очень заметную роль в судьбах Англии и СССР, США и других государств. Все узнали Афган по-своему. Хотя финалы военных кампаний, в сущности, не различимы. А говоря проще – одинаковы. Одни произволили от неумемного желания увеличить и расширить свои колонии; другие по принципу – хотели как лучше, а получилось как всегда; а третьи – в силу мании величия и непомерных амбиций.

ИСТОРИЯ. Наверное, мстит трижды: когда ее замалчивают, когда искажают и когда пытаются повторить... Усилия незванных гостей гублили неадекватная оценка своих возможностей и игнорирование, в какой-то степени, известной пословицы "Восток – дело тонкое!". Я не сбрасываю со счетов и другие вероятные причины – шапкозакладательство, поверхностный подход, непрофессионализм определенных государственных служб, желание угодить своим покровителям или боязнь докладывать правду, "преподнести" обстановку такой, какая она есть на самом деле. Нельзя забывать и о стойкости и непокорности афганского народа зарубежным покорителям. Тем не менее получилось так, как получилось.

Из всех государств, стремившихся завладеть древней афганской землей, только Советский Союз выделяется и отличается от других своими помыслами и задачами. Наша страна с первых дней сотрудничества с Афганістаном демонстрировала дружелюбие, уважение к его народу, добрососедские отношения постоянно укреплялись и совершенствовались.

В Афганістані ми построили большое число важных объектов (дороги, электростанции, ирригационные системы, школы и институты, целые жилые микрорайоны в Кабуле и в других крупных городах). Обучили и подготовили в СССР десятки тысяч гражданских и военных специалистов, безвозмездно передали стране большое количество продовольствия, техники гражданского и военного назначения и так далее. То есть экономическая, военно-техническая, политическая и другие виды помощи оказывались нами постоянно.

Цены бы не было этому сотрудничеству и дружбе, если бы не решение об оказании так называемой "интернациональной помощи" Афганістану, вводе советских войск на его территорию. Как раз тогда и произошло: "хотели как лучше, а получилось как всегда". Не разобрались, не вникли в суть внутренних событий и вляпались в кровавую мясорубку гражданской войны, тем самым поставив крест на всем позитивном, что было между нашими народами.

Тем не менее даже в этой обста-

НЕОБХОДИМО ВЫСТРАИВАТЬ ДИАЛОГ С НОВЫМ РУКОВОДСТВОМ СТРАНЫ

новке в течение 1979–1989 годов мы помогли афганцам остаться суверенной страной, не допустив сползания к феодальному варварству, к разгулу всех видов терроризма и ненависти простого населения к Советскому Союзу и его 40-й армии. Армии, разгромившей большое количество банд головорезов. Потому что мы, несмотря ни на что, с уважением относились к простым людям этой страны и продолжали силами, прежде всего офицеров, солдат Советской армии, дипломатов помогать и поддерживать их в трудных жизненных обстоятельствах. Больше того, в ходе интернациональной помощи за всю историю подобной мировой практики не было аналогов героизму и самопожертвованию, какие проявлялись советской 40-й армией в Афганістані! И афганцы это всегда ценили и ценят до сих пор.

Внутренняя обстановка в Афганістані никогда не была простой. А в восьмидесятые годы двадцатого века была особо сложной. Чтобы не допустить крупных неприятностей и неожиданностей, мы осуществляли постоянную, круглосуточную разведку всех видов за действиями противника, средних и крупных бандформирований, их "спонсоров" на территориях соседних стран. Внимательно наблюдали за действиями государств, в том числе и западных, осуществлявших прямую финансовую и другие виды поддержки нашим противникам и врагам, делавших все возможное для кардинального ухудшения положения советских войск в Афганістані вплоть до их вывода.

Уходя, мы достаточно хорошо подготовили страну к самостоятельной жизни. И она продержалась целых три года, продержалась, несмотря на то, что все силы, хотевшие поживиться и разорвать страну на части, бросились кусать и рвать ее, как бешенные псы. Мы заранее знали о многих шагах наших "партнеров", тщательно готовились к парированию их намерений, проделав огромную заблаговременную работу по всем направлениям! Мы очень серьезно отнеслись и к завершению своего пребывания в Афганістані, к организации спокойного, уверенного, достойного, практически без потерь, вывода наших войск. Так и было! Это правда!

А вот англичане трижды пытались завоевать Афганістан и осуществляли безжалостную, кровавую агрессию. Но неизменно терпели сокрушительное поражение, имея при этом подавляющее превосходство в технике, вооружении и людях.

Соединенные Штаты тоже были среди тех, кто оказался на территории суверенного государства, обосновав вторжение в страну поимкой бен Ладена и борьбой с терроризмом. Заодно пригласив туда с собой воинские контингенты почти всех стран НАТО.

Где США и НАТО и где Афганістан?! При этом несколько лет искать террориста № 1 (хотя он особо и не прятался в соседней стране) и 20 лет "громить и не разгромить" "Аль-Каиду" и так ее и не уничтожить?! У меня, как профессионального военного, возникает вопрос: у вас настолько бездарно работала разведка, что вы не смогли в течение десятилетней разобрататься и определиться, чем там таліби заняты? Или у ваших политических и государственных лидеров существовали другие цели? Скрытые от всего мира?

Вопросы не праздные. Потому что, наблюдая позорное бегство, а значит, провал всей политики и планов США в Афганістані, невольно убеждаешься в том, что американцы и их партнеры по НАТО так и не избавились от мании величия и шапкозакладательства (подумаешь, кто такие таліби: бородачье мужики в галошах и тапках на босу ногу). А таліби готовились тщательно, целенаправленно и уверенно забрали власть в свои руки.

Мое твердое убеждение: США – государство крайностей. С одной стороны – великая страна, в истории которой были и есть выдающиеся люди, выдающиеся достижения во всех сферах жизни и деятельности, замечательный народ. А с другой – примечательный (и их немало) совершенно неадекватных руководителей, их команд и последователей, действия которых на протяжении долгих лет никак не соответствуют статусу собственного государства, мощной и красивой страны. Помимо многих "качеств" для них характерных, ярко выделяются заносчивость, отсутствие желания слушать и слышать другие народы.

Как профессионального военного меня не может не беспокоить ненормальная, напряженная обстановка, которая складывается в мире. Афганістан в силу моего личного опыта, моей биографии, конечно, был и остается центром этих ощущений и размышлений. Но он же и обостряет внимание ко многим другим, потенциально опасным очагам напряжения в мире.

Приход в Афганістаніе к власти талібов изменит ситуацию в их собственной стране, но может повлиять на положение дел и в Центральной Азии. Нельзя упускать из вида и нынешнюю обстановку в Америке, Европе, Тихоокеанском регионе.

Ситуация заставляет нас взглянуть на все острее и пронизательнее. Афганское событие (приход, а точнее, возвращение талібов) стало неожиданным для многих. На самом деле все выглядит достаточно прозаично. В этой стране борьба за власть всегда была на первом плане, и вот на наших глазах в ней очередной победитель – таліби. Не берусь предсказывать, что и как будет меняться в этом государстве. Но понятно, что у талібов есть свои цели и задачи, иначе они бы



не приходили к власти. Об этом пока мало что известно. Но к власти пришли люди, которые достаточно давно декларируют, что стремятся и стремятся к тому, чтобы наконец-то их Афганістан принадлежал народу этой страны, чтобы никто извне не лез и не решал за них как им жить и строить свое государство. Если это так, то это правильно и достойно уважения.

Время покажет. Первые впечатления таковы, что более или менее светской эта страна вряд ли станет. Скорее всего, уклон будет сделан в сторону религиозной составляющей.

В ряде мировых изданий prominently сообщается, что нынешнее руководство Афганістані может задуматься над идеей объединения титульного населения – самого большого и важного племени пуштун, проживающего на большей части территории Афганістані (примерно две трети части населения) и части территории Пакистані, разделенного, как известно, англичанами (лорд Дюранд) линией (границей), названной его именем. Это, видимо, может очень не понравиться Пакистану, да и не только.

Конечно, скорее всего, таліби при претворении в жизнь своей внутренней и внешней политики будут учитывать, в разной степени, интересы всех заинтересованных государств и прежде всего России и Китая. Напряженность сегодняшние события в Афганістані не связаны с тем, что происходит, к примеру, в самих Соединенных Штатах, но, создавая вместе с Англией и Австралией новый очередной военно-политический блок, они же понимают, что им просто необходимо усилить свою мощь. А кроме очень непростой ситуации внутри страны, у США появились проблемы с оставлением в стратегическом вооружении (устаревшие некоторые виды межконтинентальных баллистических ракет наземного базирования, многоцелевых подводных лодок, части стратегических самолетов и так далее). А для этого нужны большие деньги, притом, что имеется огромный госдолг. Говорю это к тому, что даже после их

провального бегства из Афганістаніе воздействие американцев на эту страну сегодня еще будет иметь место. И они хотят его сохранить.

В связи с начавшимися событиями в Афганістаніе возрастает нагрузка и на Европу. Это уже наблюдается, потому что Европа тоже приложила руку к нынешней обстановке в Афганістаніе и безоглядно поддерживала своего младшего брата (США) там в течение последних 20 лет. Продолжающееся "великое переселение" народов в Европу из Северной Африки, Ближнего Востока и особенно Афганістаніа будет только нарастать. Последствия для европейцев, как известно, непросто уже сегодня.

После случившегося в Афганістаніе можно прогнозировать и активизацию радикального исламизма в ряде регионов мира.

Признавать или не признавать новое руководство Афганістаніа? На мой взгляд, совершенно очевидно, что выстраивать с ними диалог просто необходимо.

Конечно, к сожалению, в мире становится неспокойно, происходят постоянные, сложные и тяжелые изменения. Но нам всем необходимо, в силу своих возможностей, предпринимать усилия по недопущению сползания мира в пропасть. А ветеранам, которые участвовали в разные годы в локальных войнах – особенно это – люди, на деле познавшие цену жизни. И беспощадность смерти, которая уродует и губит эту жизнь. Сегодняшние военные ветераны – в большинстве своем сыновья, внуки и правнуки ветеранов Великой Отечественной войны – могут играть стабилизирующую, положительную роль в самых острых, в самых, казалось бы, неразрешимых военных конфликтах. А потому любая взрывоопасная ситуация не может, по-моему, находить своего разрешения без учета мнения военных ветеранов. Земной шар у нас один. Если что-то серьезное случится, никто и нигде не спрячется.

Борис ГРОМОВ,
Герой Советского Союза.

Люди і час



Михайло Олександрович
ВОБЛІКОВ. Фото 80-х років.

ЗАЙМАЮЧИСЬ пошуково-меморіальною роботою часів Другої світової, я періодично пишу про героїв цієї війни, про результати роботи, і чим далі вона відходить в історію, тим важче отримувати інформацію від учасників і свідків тих подій, а така інформація особливо важлива для збереження правди про війну.

Задача виявилася настільки складною – наскільки заслуженим був ветеран. Річ у тім, що Михайло Олександрович вже помер, а його сини Анатолій і В'ячеслав – люди похилого віку і, на жаль, мало що пам'ятають із розповідей батька. В'ячеслав у шкільному віці написав детальний і великий реферат про участь батька у війні, однак у школі він не зберігся.

У подібних ситуаціях я вже не один раз бував, а тому звертаюся до небайдужих людей, які хочуть зберегти пам'ять про своїх героїчних предків, про свій родовід, із закликом не відкладати цю важливу справу на пенсійний період свого життя, а займатися нею вже сьогодні, доки є близькі, родичі, які можуть надати потрібну інформацію, доки ви самі щось не забули.

Удалося знайти суттєву інформацію у нагородних листах старшини Воблікова, встановити його бойовий шлях через бойовий шлях військових підрозділів, у яких він воював.

На війну Михайло пішов 18-річним добровольцем у липні 1941 року із села Афанасєво Ізмалківського району Орловської (нині Липецької) області Росії, хоч у початковий період війни його одноклітків мобілізували тільки якщо вони мали середню освіту, а він її не мав (керівництво держави сподівалося, що війна швидко завершиться).

Батько Олександр не протривався мужньому рішення сина і на прощання подарував йому гармонь, виготовлену власноруч, сам він дуже добре грав і гарно співав. Гармонь батька, схоже, стала сину оберегом, оскільки він пройшов з нею всю війну і повернувся додому живим.

Михайла зарахували у танкові війська. Спочатку він пройшов навчальні курси, а потім був направлений на фронт. Нині важко однозначно сказати, на якій посаді він воював. Своїм синам розповідав, що був механіком-водієм танка Т-34. У нагородних листах зазначено, що старшина Вобліков був командиром башти танка (відповідав за стрільбу гармати). Можливо, він воював на різних посадах.

На війні кожен день був особливим для Михайла, тому що міг бути останнім. Небаченим до цього випробуванням для нього стала Курська битва з 5 липня по 23 серпня 1943 року.

Тепер вже нам відомо, що за своїми масштабами і результатами вона була однією з ключових битв Другої світової війни. На стороні Червоної армії налічувалося більше 1,3 млн осіб, до 20 тисяч гармат і мінометів, більше 3300 танків і самохідних артилерійських установок, 2650 літаків.

Гітлерівське командування для участі у битві зосередило 900 тисяч осіб, близько 10 тисяч гармат і мінометів, до 2700 танків і штурмових гармат, близько 2050 літаків.

Незважаючи на тривалі жорстокі бої, Михайло Воблікову вдалося вижити, а потім у складі 59-го танкового полка 13-ї танкової бригади 4-го гвардійського танкового корпусу з боями пройти на Т-34 всю Україну, пів Європи. І всюди з ним була його фронтова подруга – гармонь. Вона допомагала під час короткочасного відпочинку відновити душевні сили, скрашувала солдатські будні, а люблені мелодії навіювали теплі спогади про рідних. Саме тому варто було Михайлу розтягнути гармонь, як біля нього збиралися бойові побратими. На імprovізованих концертах найчастіше звучали пісні «Три танкіста» (написана ще до війни, ця пісня була своєрідним гімном для танкістів), «Катюша»,

«Тридцятьчетвірка» трощила ворожі укріплення, знищувала вогневі точки, живу силу. Але в танк влучив спочатку один снаряд, потім другий, і він загорівся. Сильно обгорілого і непритомного Михайла витягли з танка його товариші. За цей бій старшину Михайла Воблікова знову було нагороджено орденом Червоної Зірки. У нагородному листі записано, що екіпаж танка знищив дві самохідні гармати, п'ять бліндажів, три кулемети, три автомобілі з вантажами і близько двадцяти солдат і офіцерів противника.

Після лікування в госпіталі Михайло наздогнав свій полк на Віслі. Брав участь у Нижньо-Сілезькій, Верхньо-Сілезькій опера-



У госпіталі. Галина – ліворуч. Фото 1943 року.

ВОЮВАЛИ ЗА БАТЬКІВЩИНУ

Хочу розповісти читачам «ТТ» про земляка-фронтовика, колишнього танкіста Воблікова Михайла Олександровича, нагородженого чотирма орденами Червоної Зірки, двома орденами Вітчизняної війни і дев'ятьма медалями.



Лейтенант медичної служби
Галина ФІЛОНЕНКО.
1 листопада 1942 року.

а також пісні, які з'явилися у роки війни: «В лесу прифронтовом» і особливо – «В землянке». Завдяки гармоні Михайло був улюбленцем танкового батальйону, і вона ж допомогла йому після війни знайти кохану дружину. Але до того було ще дуже далеко...

У жовтні 1943 року за сумлінне виконання військових обов'язків старшого сержанта Воблікова було нагороджено медаллю «За бойові заслуги».

Він брав участь у визвольній Харкова, Київських наступальній та оборонній операціях. Його танк першим вривався у населені пункти Київської області Черняхівку, Березівку, Іванків, знищивши при цьому три гармати, одну мінометну батарею та до п'ятдесяти солдат противника (так зазначено у нагородному листі). У цих боях він зазнав поранення, але не залишив танк доки не виконав бойове завдання. Михайла було нагороджено орденом Червоної Зірки.

Довелося Воблікову визволити від окупантів і село Чоповичі, що на Житомирщині, не думаючи і не гадаючи, що тут пройде все його післявоєнне життя.

А потім була Житомирсько-Бердичівська операція. Бої велися надзвичайно криваві. Нелюдська жорстокість фашистів, особливо щодо мирного населення, породжувала таку ж відповідь. Уже після війни Михайло Олександрович розповідав синам, що іноді командири давали розпорядження: у полон ворожих солдат не брати, немає куди їх дівати, намотуйте їх на гусениці. У тих боях Михайло дістав ще одне поранення – цього разу важке.

Госпіталь – і знову бої. Одні змінювалися іншими. Після Прохурівсько-Чернівецької операції брав участь у Львівсько-Сандомирській операції. У боях за Львів він знову відзначився особливою відвагою і героїзмом. Вся



Фото 1945 року.

ціях. На Одерському плацдармі у районі населеного пункту Шнейденбург під час бою був і тяжко поранений командир танка Воблікова – молодший лейтенант Ємельянов. Михайло прийняв на себе командування танком незважаючи на те, що теж зазнав поранення, щоправда, легке. У нагородному листі на старшину Воблікова відмічається, що в ході бою екіпаж танка знищив одну самохідну гармату, два бронетранспортери, одну мінометну батарею і близько двадцяти солдат і офіцерів противника. За мужність і відвагу Михайло знову отримав орден Червоної Зірки.

Війну Вобліков закінчив у Празі. Потім брав участь у Параді Перемоги у Москві. Кандидати для участі у параді відбиралися дуже ретельно, насамперед із військовослужбовців, які проявили в боях мужність, героїзм і мали бойові нагороди. Фізичні дані також мали важливе значення, зокрема, ріст не нижче 176 сантиметрів і вік не більше 30

техніка була добре підготовлена, а зверталася особлива увага на рівняння її під час руху.

Парад Перемоги розпочався на Красній площі 24 червня о 10 годині ранку і тривав дві години. Йшов сильний дощ. Пройжджаючи на своєму танку по Красній площі, Михайло Вобліков був щасливий від того, що вижив у тій жахливій війні майже з її першого дня і до останнього.

Після параду військова служба для Михайла продовжилася. Він добровільно пішов на війну і до цього, зрозуміло, в армії не служив. А після війни, оскільки майже не було кого призвати в армію, держава змушена була залишати на військовій службі чоловіків, які не пройшли обов'язкову дійсну військову службу до війни, незважаючи на те, що вони пройшли війну. Іншими словами, роки війни не зараховувалися до терміну дійсної військової служби. Михайло ще три роки служив в армії – у танковому підрозділі у Західній Україні.



років. Щоправда, оскільки всіх вимог було важко дотриматися на практиці, для учасників робили винятки. Під ці винятки потрапив і старшина Вобліков. Він був невеликого росту, але мав, як вже зазначалося, великі бойові заслуги. Танкістам видали нову форму, як і всім учасникам параду, та на відміну від них, ще й нові шкіряні шоломи, куртки і штани (після параду куртку і штани довелося здати, а от у шоломі він та його сини ще довго їздили на мотоциклі).

До параду проводилося чимало тренувань на одному з підмосковних аеродромів. Вся

Синам він розповідав, що якщо йому довелось у складі екіпажу танка брати участь у забезпеченні проведення виборів в одній з областей. І от вночі, чи то представники українського націоналістичного підпілля, чи то просто місцеві жителі обклали їхній танк соломкою і підпалили. Оскільки зброю у таких ситуаціях заборонялося застосовувати, танкісти просто закрили всі щілини, а вранці витирали кіптяву з танка і тим все закінчилося.

Демобілізувався Михайло у 1948 році й по дорозі додому заїхав у село Чоповичі Житомирсь-

кої області, до діда Ничипора, в якого кілька днів перебував під час війни і пообіцяв йому приїхати якщо залишиться живим. Після вечери Михайло вийшов на вулицю і почав грати на гармоні. На її звук збіглося чимало молоді. Серед них була і красуня з карими очима Галя Філоненко, яка відразу запала йому в душу та так, що він залишився у селі та одружився з нею. Вона теж брала участь у війні.

У 1937 році Галина закінчила медичну школу у Малині Житомирської області. Одним із викладачів у неї був Іван Іванович Соснін, який у роки війни разом з донькою Ніною та Павлом Тараскіним керували Малинським підпіллям. Усі троє загинули і всім трьом посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Галина вже на початку війни була мобілізована в армію. Службу проходила у військових госпіталях медсестрою, старшою медсестрою. У 1941 році під час відступу Червоної армії на Кавказі дістала поранення. З різними польовими госпіталями теж пройшла всю Україну. Проходила службу на території Румунії. Закінчила війну в званні старшого лейтенанта медичної служби. Мала нагороди.

З Михайлом вони народили і виховали двох синів. Галина Іванівна понад 50 років працювала у хірургічному відділенні Чоповицької лікарні. Вона була дуже кваліфікованим фахівцем і чуйною людиною – війна навчила всього.

Михайло до виходу на пенсію весь час працював водієм на Коростенському і Малинському автотранспортних підприємствах на таксі, на автобусі. Своєю веселою вдачею завжди створював хороший настрій у пасажирів. Я знав його особисто, мене вражали його кипуча енергія та оптимізм. Він проводив велику роботу з військово-патріотичного виховання молоді, часто зустрічався з учнями місцевої школи. Ну і, звичайно ж, Михайло Олександрович не забував про гармонь, щоправда, він привіз із Німеччини акордеон і, освоївши його, почав віддавати йому перевагу. Однак на День Перемоги завжди діставав гармонь і співав фронтові пісні. Жодне застілья у родині Воблікових не обходилося без гри й співу. На жаль, трагічний випадок різко зупинив його гру на акордеоні: на столлярному станку він обрізав пальці на одній руці.

Сини здобули освіту, одружилися, мають свої сім'ї. Вся трудова діяльність Анатолія пройшла у рідному селі Чоповичі. Останнє місце роботи – голова місцевого колгоспу. Син В'ячеслав працює у Києві, в Академії наук.

Михайло Олександрович відійшов в інший світ 1996 року на 74 році життя, а Галина Іванівна – у 2008 на 86 році.

Анатолій і В'ячеслав свято бережуть реліквію батька – нагороди і гармонь, а я своєю розповіддю про нього, гадаю, теж долучився до збереження для історії світлої пам'яті фронтовика, героїчного танкіста Михайла Олександровича Воблікова.

**Борис ДУЧЕНКО,
член Всеукраїнської
громадської організації
«Закінчили війну».**

Спорт і відпочинок

ПАМ'ЯТИ ТОВАРИЩА



КИЄВСКАЯ організація ветеранів війни, об'єднаний совет ветеранів ПВО, совет ветеранів Київського об'єднання ПВО, Київська організація бывших партизан и подпольщиков понесли тяжёлу утрату. 3 ноября 2021 года на 95-м году ушёл из жизни ветеран-партизан, ветеран ПВО, ветеран РТВ, полковник в отставке, инвалид войны первой группы, заместитель председателя по делам бывших партизан Великой Отечественной войны при Верховной Раде Украины

Гомон Василь Андреевич.

Родился Василий Андреевич 12 февраля 1927 года в селе Ветровка тогда Бышевского, ныне Макаровского района Киевской области.

Ему шёл пятнадцатый год, когда началась война. Для призыва молодёжи в партизаны понадобился. У командования приобрёл доверие. Выполнял боевые задания в родном селе и соседних селах под руководством командира партизанского соединения Ивана Александровича Хитриченко. В нынешние времена широко известны результаты их боевой деятельности. В годы войны на оккупированной территории партизан и подпольщиков немцы не щадили, при малейшем подозрении к ним применялись виселицы и расстрелы. Василий Андреевич выстоял.

После войны учился, стал офицером. Служил в войсках Противовоздушной обороны, внедрял боевую технику, учил молодых воинов. Закончил военную службу в 8-й армии ПВО. Пользовался авторитетом и уважением в войсках, у командования и особенно у командующего дважды Героя Советского Союза Владимира Дмитриевича Лавриненкова.

Президиум Киевской организации ветеранов войны, президиум объединённого совета ПВО, совет ветеранов Киевского объединения ПВО, президиум Киевской организации бывших партизан и подпольщиков.

Патріотичне виховання



РІВНЯЮТЬСЯ НА ВЕТЕРАНІВ

У Закарпатському обласному ліцеї-інтернаті з ПВФП ім. Героїв Красного поля провели урочисте шиккування з нагоди Дня захисників і захисниць України.

ПЕРШИМ ПРИВІТАВ особовий склад ветеран-«афганець» полковник Юрій Захаров. За традицією ліцеї-інтернат тісно співпрацює з громадськими організаціями, в тому числі й з Мукачівською міською спілкою ветеранів Афганістану. Слово мали і почесні гості, які вручили грамоти кращим ліцеїстам.

Важливим цей день був і для першокурсників, адже дехто з них отримали свої перші навчальні звання. Першокурсники показали комплекс рукопашного бою, а другокурсники продемонстрували рукопашний комплекс зі зброєю. Після урочистостей присутні мали можливість ознайоми-

тися з тематичною виставкою у бібліотеці ліцею-інтернату.

Відбувся урочистий концерт з нагоди свята, ліцеїсти підготували пісенні, віршовані та гумористичні виступи. Родзинкою став показ драгокурниками комплексу елементів рукопашного бою козацького бойового гопака.

На запрошення громадських організацій Мукачєва ліцеїсти разом з офіцерами-вихователями були присутні на мітингу пам'яті в меморіальному парку. Світлу пам'ять загиблих у боях за Україну військовослужбовців вшанували хвилиною мовчання й покладанням квітів до пам'ятника героям.

ПЕРЕДПЛАТА-2022

Побратиме, це наша з тобою газета!

Газету Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) «ТРЕТІЙ ТОСТ», де друкуються законодавчі матеріали з питань соціального захисту сімей загиблих військовослужбовців, інвалідів війни, учасників бойових дій, юридичні консультації, матеріали про життя і роботу організації УСВА (територіальних, місцевих, районних), спогади, проза і поезія, можна оформити за Каталогом видань України «Преса поштою»:

- на сайті ДП «Преса» www.presa.ua,
- на сайті АТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua,
- у відділеннях поштового зв'язку,
- в операційних залах поштамтів,
- у пунктах приймання передплати.

Оформити передплату з поточних місяців також завжди можна до 16 числа (включно) кожного місяця, що передє передплатному.

Мінімальний передплатний період – один місяць.

Наш індекс – 30224.

Вартість передплати з урахуванням приймання передплати і доставки складає:

на місяць – 14 грн, на три місяці – 37 грн,
на шість місяців – 68 грн, на рік – 130 грн.

Підтримуйте газету воїнів-інтернаціоналістів «Третій тост» своєчасною передплатою.

ПРЕС-СЛУЖБА УСВА.

СТРІЛЯЛИ ВЛУЧНО



Херсонська міська організація Української Спілки ветеранів Афганістану і начальник місцевого гарнізону провели змагання з кульової стрільби з нагоди Дня захисників і захисниць України та пам'яті В. П. Столяра.

У СТРІЛЬБІ з пістолета Макарова змагалися представники військових частин та установ гарнізону.

Перше місце вибороли представники національної поліції, друге – в/ч А-1604, третє – в/ч А-1836. Переможці отримали нагороди, подарунки від мецената Юрія Рожкова.

В. МІЩЕНКО,
голова правління ХМО УСВА,
підполковник запасу.

ПРИСВЯЧЕНО ЗАХИСНИКАМ

У Ковелі в клубі настільного тенісу «Патріоти Волині» відбулися змагання серед юнаків і дівчат, присвячені вшануванню пам'яті учасників бойових дій.

ТУРНИР організовано Ковельською міськрайонною спілкою ветеранів війни в Афганістані разом з міським відділом фізичної культури, спорту та молоді. У ньому взяли участь більше тридцяти дітей, які були поділені на чотири вікові групи. Організатори, суддівська колегія виконали всі вимоги та протиепідемічні заходи, які діють під час карантину.

Напружена спортивна боротьба за перемогу точилася в усіх вікових групах. Усі хотіли перемогти. На урочисте нагородження переможців прийшли голова Ковельської міськрайонної організації Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) Микола Савосюк і депутат міської ради, за-



ступник голови Ковельського об'єднання ветеранів і волонтерів АТО/ООС Володимир Шпіка, які нагадали молоді про важливість знати й пам'ятати історію Вітчизни, віддавати шану загиблим і живим учасникам бойових дій, всім, хто захищав і захищає зараз Батьківщину.

Ветерани ЗС України, учасники бойових дій М. Савосюк і В. Шпіка передали від ветеранської організації тренеру-викладачу Ковельської КЗ КДЮСШ ім. Є. Кондратовича Ігорю Бівінську футбольний м'яч і взяли участь у нагородженні переможців і призерів змагань грамотами та медалями.

ПЕРЕМОГУ СВЯТКУВАЛИ ДІВЧАТА

У ЗМАГАННЯХ взяли участь команди юнаків і дівчат ДЮСШ №1, ДЮСШ смт Люблинець, МЦ «Спорт для всіх», спортивного клубу «Тайм» і чемпіонки України, представниці Володимир-Волинського – команда «Ладомир». Про це повідомляє офіційний сайт Ковельської міської ради.

На урочистому відкритті учасників привітали міський голова Ігор Чайка, голова міськрайонної організації воїнів-«афганців» Микола Савосюк та його заступник Анатолій Заскальний.

Присутні вшанували світлу пам'ять тих, хто віддав найдорожче – своє життя. Право покласти квіти на могилу Анатолія Глушкова було надано переможцям минулого турніру, вихованцям МЦ «Спорт для всіх».

У гострій безкомпромісній бо-

ротьбі до півфіналів вийшли команда «Ладомир», яка з рахунком 3:0 перемогла своїх суперниць з ДЮСШ №1, і спортсмени клубу «Тайм», які з мінімальним рахунком 1:0 здолали ровесників з міського центру.

У матчі за третє місце сильнішими були футболісти «Спорту для всіх» (тренер – Роман Шворак). А фінальний свисток головного судді змагань Володимира Олексюка зафіксував, що переможцем сьомого турніру стала команда «Ладомир», перемігши з рахунком 1:0 футболістів з «Тайму» (готував команду Олег Бортник).

Переможці й призери нагороджені перехідним кубком, грамо-

тами та медалями від міськрайонної організації воїнів-«афганців».

Суддівська колегія визначила кращих гравців: це Антон Дмитрук, Роман Іваненко, Вікторія Воробей, Ігор Шушмарук, Олександр Давидюк і Марія Ігнатенко.

Організатори щиро вдячний міськрайонній організації воїнів-«афганців», особисто Миколі Савосюку та Анатолію Заскальному, відділу у справах молоді та спорту, керівництву ліцею №1 і всім, хто долучився і надав посильну допомогу в організації та проведенні турніру.

Володимир ОЛЕКСЮК,
директор ДЮСШ №1.

НА ПОЛІ – КОМАНДИ ВЕТЕРАНІВ

У селищі міського типу Коропець на Тернопільщині відбувся традиційний турнір з футболу пам'яті загиблих в Афганістані земляків Дмитра Ступяка, Андрія Куриляка і Петра Бадицького.



ГОЛОВНИМ організатором виступила Тернопільська обласна Спілка ветеранів Афганістану. Перед початком змагань голова обласної організації УСВА Сергій Лісовий разом з бойовими побратимами відвідали могили полеглих воїнів, молитвою та покладанням квітів вшанували їх пам'ять.

У турнірі взяли участь 4 команди ветеранів області з Бережан, Козова, Підволочиська і Коропця. У напруженій боротьбі перемогу і перехідний кубок здобула команда з Бережан. Голова обласної організації УСВА Сергій Лісовий вручив переможцям і призерам кубки, медалі й грамоти, подякував за участь у турнірі, присвяченому пам'яті полеглих бойових побратимів.

Василь КОГУТ,
перший заступник голови Тернопільської обласної організації УСВА.

ТТ
ТРЕТІЙ ТОСТ

Свідцтво про реєстрацію
КВ 839 від 18.07.1994 р.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНЬКА СПІЛКА ВЕТЕРАНІВ АФГАНІСТАНУ (ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВЖДИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ – НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНИХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:
01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Е.
ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.
E-MAIL: USVA2007@UKR.NET
САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ПІДПИСАНО ДО ДРУКУ 25.11.2021 р.
ВЕРСТКА І ДРУК «ТРЕЙД-ІНФОРМ»
Тираж 2400. Зам. 38-39-2021.
ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ